

„Senki sem ismeri az Atyát, csak a Fiú...”

TOMKA FERENC

Született 1942-ben, 1962-ben szentelték pappá. Teológiai és szociológiai doktorátust szerzett. 1973-89 között az egri Hittudományi Főiskola tanára, 1989 óta káposztásmegyeri plébános és az OLI munkatársa. a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának magántanára. Legutóbbi írását 1999. 3. számban közzétük.

Ki igazában az Atya? Mit mond róla Jézus? „Senki sem ismeri az Atyát, csak a Fiú, és akinek a Fiú ki akarja nyilatkoztatni” (Mt 11,27). „Senki sem juthat az Atyához, csak általam” (Jn 14,6). Szent Pál szerint csak a Szentlélek tudja kimondani lelkünkben, hogy „Abba, Atya” (vö. Gal 4,7; Róm 8,15). Az Atya-évben több teológus fogalmazott így: a keresztények többsége kevéssé sejtí, hogy valójában ki az Atya. Akit Atyának gondolnak, az általában az egyistenhívők egy Istene: lehetne Jahve vagy Allah is, néhány evangéliumi vonással gazdagítva. Több vallás eljut a teremtő Istenig, aki hatalmas, igazságos, jóságos. De ez az Isten „kívül” van az emberen. Nagyon sok keresztény — olykor mélyen hívő keresztények is — csak egy hatalmas, jóságos, de „kívül” levő Istenről tudnak. Jézus viszont arról beszél, hogy Isten olyan közel jött, hogy bennünk él. Nemcsak egy hatalmas és jóságos „kívül” levő, hanem teljességgel „bennünk” élő. „Maradatok bennem és én bennetek maradok” (Jn 15,3); „Aki szeret, abban benne fogunk lakni” (Jn 14,24).

A Szentírás, a teológia sokat beszél e titokról: hogy bennünk él Jézus, bennünk él a Szentlélek, bennünk él a teljes Szentháromság, tehát az Atya is. De hogyan lehet közelebb kerülnünk ezekhez a titokhoz — és most sajátosan az Atya titkához?

A Szentírás szerint *bele kell hatolnunk Jézusba, egyesülnünk kell Vele*, át kell, hogy járjon bennünket a Szentlélek ahhoz, hogy eljuthassunk Jézus Atyjához: a szentháromságbeli Atyához; hozzá, aki más, mint a korábbi vallások vagy Arisztotelész Teremtő Istene. Vagyis ezt a szót „Abba, Atyám”, a maga teljességében csak *Jézus mondhatja ki bennünk a Lélekben* (vagy a Lélek mondhatja ki Jézusban).

Hogy juthatunk mélyebb kapcsolatba az Atyával?

Jézus eljött a földre. Benne a mindezideig végtelenül távolinak és világfelettinek gondolt Isten belépett a világba. Jézus azért jött, hogy utat mutasson, hogy Ő maga legyen az Út, aki által eljuthatunk az Atyához, Isten (a Szentháromság) titkának bensejébe.

Jézus arra hív, hogy *egyesüljünk vele*, hogy éljünk benne. „Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz” (Jn 15,5); Aki eszi az én testemet az bennem marad és én őbenne (Jn 6,57). Azt mondja, ha egyesülünk Vele, akkor egészen közel kerülünk az Atyához is. „Aki szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,20).

Minél mélyebben *egyesülünk* Jézussal (a Lélek által), annál teljesebben fogjuk tudni kimondani Jézussal együtt, hogy „Atyám”.

A kereszténység a lelki élet csúcsának és végső céljának évszázadokon át ezt tartotta: felfedezni a bennünk élő Jézust (illetve magát a teljes Szentháromságot), s Vele bensőséges egyesülésben élni: vagyis — ahogyan Nagy Szent Teréz mondta — eljutni a „belső várkastélyba”, a szív mélyére, ahol megvalósul ez az egyesülés Jézussal, s Benne — a Szentlélek által — az Atyával. De évszázadokon át úgy gondolták, hogy az egyesülés Jézussal, a Szentháromsággal, csak a választott lelkeknek, elsősorban szerzeteseknek van fenntartva.

Korunkban az egyház azt mondja, hogy minden keresztény mély lelki életre, az életszentségre, a Jézussal való egyesülésre, a Szentháromsággal való benső kapcsolatra kapott meghívást.

Korunkba a Szentlélek megismerteti a világgal a „külső várkastélyt”: vagyis azt, hogy Istennel nemcsak önmagunkban (belső kolostori csendünkben, a belső várkastélyban) találkozhatunk, hanem a világban is. Minden emberi találkozásban találkozhatunk Jézussal, hiszen amit az emberek legkisebbjének teszünk, azt is Neki magának tesszük (Mt 25,40), s így egyesülhetünk Vele... És egészen sajátosan találkozhatunk Vele a *köztünk levő kapcsolatokban, hiszen két vagy három ember között (aki Jézusban él) megjelenhet Jézus (Mt 18,20), s Átala megvalósul a „külső várkastély”: egy hely, ahol Jézus jelen van, ahol találkozhatunk vele, élvezhetjük jelenlétét, sőt ahol a nem hívők is felfedezhetik Őt (Jn 13,35).*

De a Jézussal való találkozások — az egyesülés — útját csak akkor tudjuk járni a világban, az embertársi kapcsolatokban, ha otthon vagyunk a „belső várkastélyban”: ha mély az imaéletünk; ha van mély, bensőséges kapcsolatunk a bennünk élő Jézussal (a Húsvéti Titokkal: a Keresztreszögezettel és Feltámadottal!); ha tudjuk az ő szemével látni a világot, embertársainkat; ha a külső kapcsolatokban kapott minden fájdalomban tudunk az ő — kezesztig és halálíg tartó — szeretetével egyesülni.

Csak a bennünk élő Jézussal (a Keresztrefeszítettel és Feltámadottal) egyesülve vagyunk képesek a szeretetben és a szeretetért folytonosan meghalni. Illetve fordítva is igaz: ha hűségesek vagyunk a közöttünk megvalósítandó szeretethez — akkor szükségképpen kényszerülünk arra, hogy egyesüljünk vele, mert nélküle nem lennénk képesek örömmel újrakezdeni a sokszor megsebződő szeretetkapcsolatokat. — Így épül bennünk egyszerre a *belső és a külső várkastély.*

S azáltal, hogy egyre mélyebben egyesülünk lelkünkben a Szenvedő és Feltámadott Jézussal, egyre teljesebben árad belénk a Szentlélek, s így egyre természetesebben fakad fel lelkünkben — Jézusban, a Lélek által — a megszólítás: Atyám!